

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Teollisuuden ympäristölupien valvonta käytännössä

Elinor Slotte
Varsinais-Suomen ELY-keskus

Elinor Slotte
7.04.2022

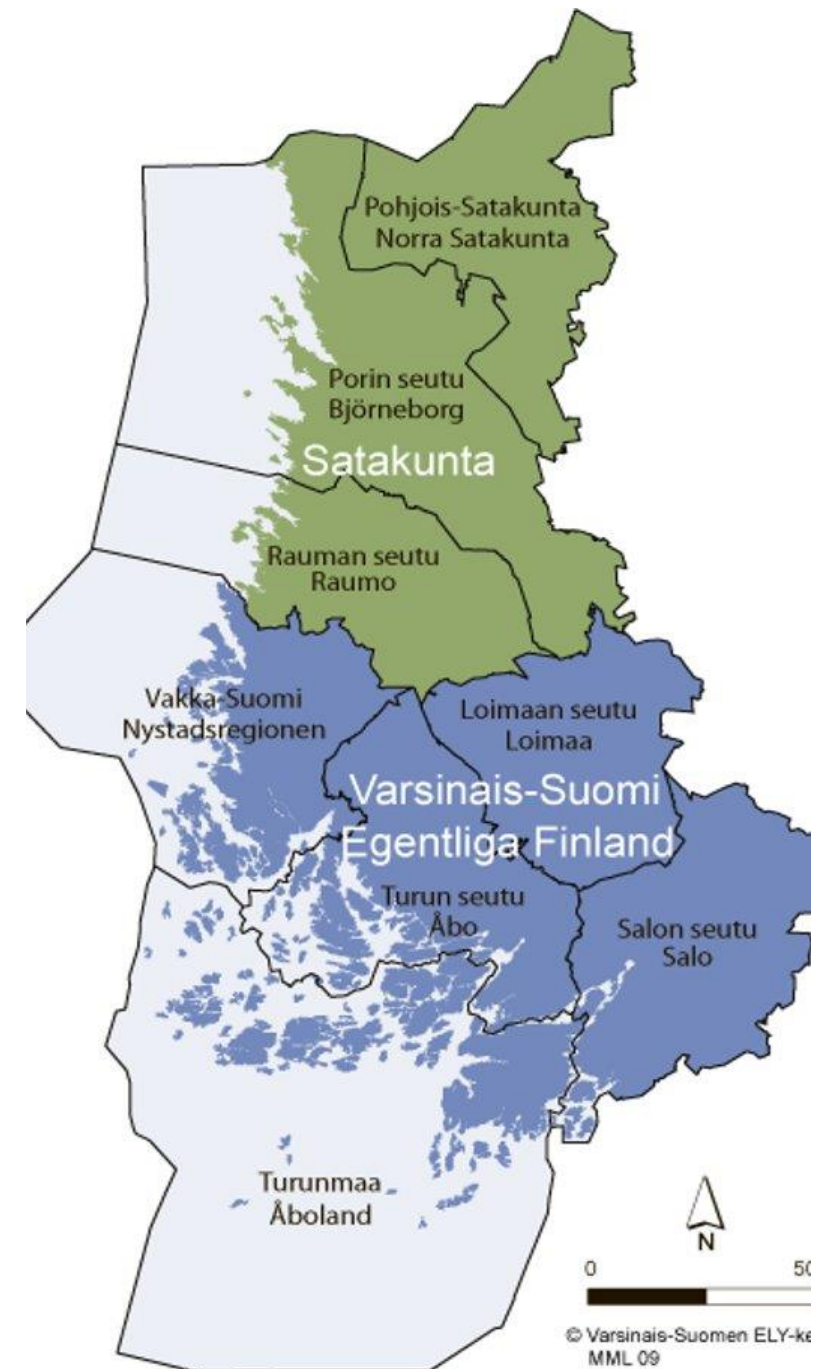
Esityksen sisältö

- Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminta-alue
- Varsinais-Suomen ELYn rooli teollisuuden ympäristönsuojeluasioissa
- Ympäristölupien valvonta
- Määräaikaistarkastukset
- Yhteenveto

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminta-alue

- Liikenne ja infrastruktuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat asioiden toimialueena on Varsinais-Suomi ja Satakunta.
- Elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualueen toimialueena on Varsinais-Suomi paitsi Kalatalouspalvelut, jossa toimialue on rannikko-Suomien alue Kaakkois-Suomesta Pohjois-Pohjanmaalle asti.
- Varsinais-Suomen ELY-keskuksen erikoistumistehtäviin voi tutustua osoitteessa www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi
> Tehtävät ja toiminta.

Ympäristö ja luonnonvarat –vastuualueen tehtävät:

- Ympäristönsuojelun edistäminen ja valvonta eri toimialoilla
- Ympäristön tilan seuranta, alueellisen ympäristöohjelman koordinointi, ympäristötiedon tuottaminen
- Luonnon monimuotoisuuden suojelu ja kestävä käyttö
- Vesivarojen käyttö, hoito ja suojelu
- Maankäytön ja rakentamisen ohjaus, kestävä yhdyskuntarakenne
- Kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön hoito ja suojelu.

Varsinais-Suomen ELYn rooli teollisuuden ympäristönsuojeluasioissa

- Ympäristönsuojelun yleinen edistäminen
- YVA-menettely
 - Menettelyn ohjaus ja yhteysviranomaisen tehtävät
 - Tarvittaessa harkinnanvaraista YVA-menettelyä koskeva päätöksenteko
- Ympäristölupamenettely
 - Lupaviranomaisena toimii AVI
 - Yleisen edun valvonta ympäristö- ja vesiasioissa -> neuvottelut hakijan kanssa, lausunto ESAVI:lle lupahakemuksesta, tarvittaessa valitus päätöksestä
- Ympäristöluvan toteutumisen valvonta
 - Neuvottelut, tarkastukset, tarkkailutulosten, raporttien ja selvitysten arviointi, tarvittaessa pakkokeinot

Ympäristövalvonta ympäristönsuojeluyksikössä

- Ympäristönsuojeluyksikkö valvoo mm.
 - ympäristönsuojelulain,
 - jätelain,
 - vesilain,
 - kemikaalilain,
 - merenkulun ympäristönsuojelulain ja
 - maa-aineslainnoudattamista.
- Jätelain, kemikaalilain ja merenkulun ympäristönsuojelulain mukainen valvonta tapahtuu ympäristöluvanvaraisten toimintojen osalta ympäristönsuojelulain mukaisen lupavalvonnan yhteydessä.

Ympäristövalvonta

- ELY-keskuksen tehtävänä toimialueellaan on myös **yleisen edun valvonta** = yksityistä intressiä laajemman kokonaisuuden valvontaa.
 - Edustaa kaikkia haitankärsijöitä, tavoitteena on ympäristön- ja luonnonsuojelua koskevassa lainsäädännössä asetettujen tavoitteiden turvaaminen.
 - Yleisen edun valvontaa toteutetaan sekä ennakoivalvonnassa että jälkivalvonnassa mm. antamalla lausuntoja lupahakemuksista AVI:lle ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille sekä hakemalla tarvittaessa muutosta näiden antamiin päätöksiin.
 - ELY-keskus käyttää osaltaan yleisen edun puhevaltaa ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa, hallintotuomioistuimissa, aluehallintovirastoissa ja muissa viranomaisissa.
 - Lisäksi ELY-keskus toimii ympäristönsuojelulakia (YSL 188 § 2 mom.), jätelakia (JL 136 § 2 mom.) ja vesilakia (VL 16:5) koskevissa rikosasioissa asianomistajana, jos yleistä etua on loukattu.

Ympäristölupien valvonta

- **Ennakovalvontaa** tehdään ennen luvan- tai ilmoituksenvaraisen toiminnan aloittamista:
 - luvan tarpeen arvioinnit
 - aluehallintovirastolle ja kunnille lupahakemuksista annettavat lausunnot
 - osallistuminen lupakäsittelyä edeltäviin ennakkoneuvotteluihin ja AVIn laitoskäynteihin
 - tarvittaessa muutoksenhaku päätöksiin
 - ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) viranomaistehtäviin osallistuminen
 - toiminnanharjoittajien tiedottaminen lainsäädännön vaatimuksista ja muutoksista, toiminnan ympäristövaikutuksista sekä toimialan parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta

- **Jälkivalvonta** käsittää valvontaviranomaisen toimet ympäristölainsäädännön sekä lupapäätösten ja -määräysten noudattamisen valvomiseksi toiminnan aikana ja toiminnan lopettamisen jälkeen.
 - **Suunnitelmallinen** jälkivalvonta: tehdään valvontaohjelman mukaiset määräaikaistarkastukset, tarkistetaan laitosten vuosi-, osavuosi- ja kuukausiraportteja ja tarkkailutuloksia, käsitellään suunnitelmia ja selvityksiä.
 - **Reaktiivinen** valvonta: käsitellään poikkeuksellisiin tilanteisiin liittyviä häiriöilmoituksia ja yleisöilmoituksia, tehdään tarkastuksia rikkeiden vuoksi sekä hoidetaan onnettomuustilanteita.

Ympäristölupien valvonta

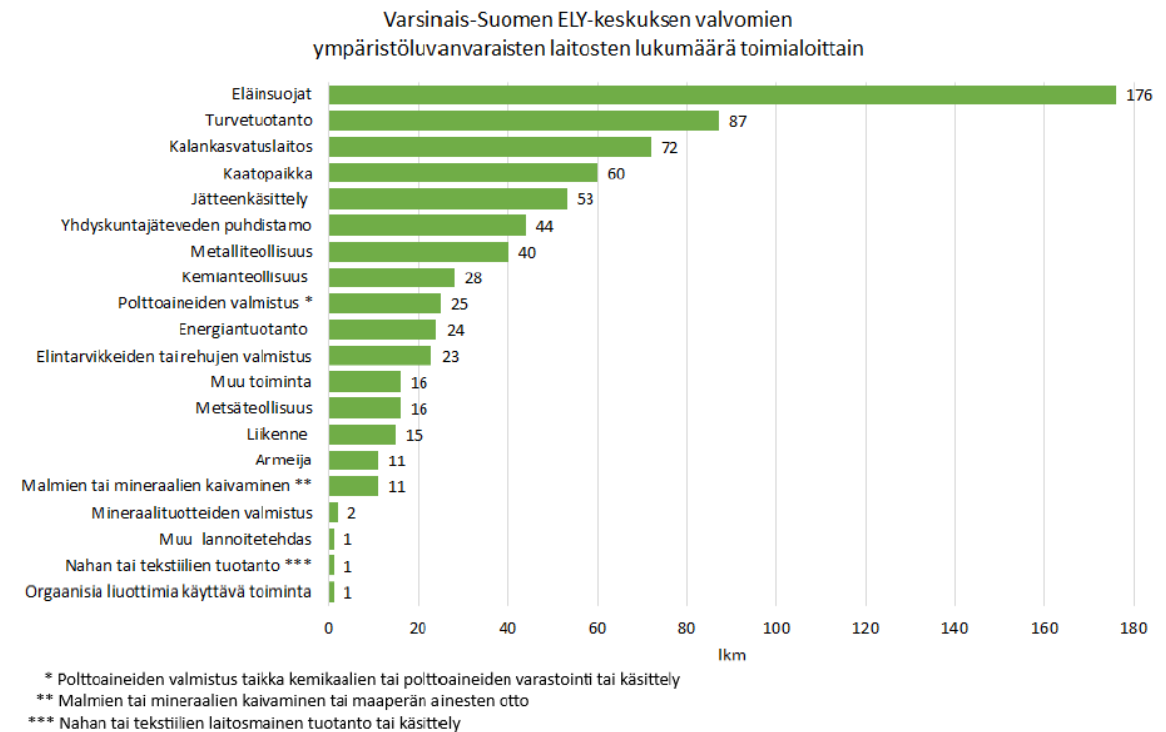
- Valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja sen tulee perustua **ympäristöriskien arviointiin** (YSL 167 §).
- Riskinarvioinnissa käytetään seuraavia perusteita (YSA 29 §):
 - 1) toiminnan mahdolliset ja tosiasialliset vaikutukset ihmisen terveyteen ja ympäristöön ottaen huomioon päästötasot ja -tyypit, onnettomuusriski sekä paikallisen ympäristön herkkyys;
 - 2) ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten, etenkin lupa- ja ilmoituspäätöksiin sisältyvien määräysten, noudattaminen toiminnassa;
 - 3) toiminnanharjoittajan osallistuminen ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään;
 - 4) muu laitosta koskeva valvonta, jos se vastaa osittain tai kokonaan tämän lain mukaista valvontaa.
- Säännöllistä valvontaa varten ELY-keskuksissa neljä valvontaluokkaa VL 1–VL 4:
 - VL 1 kuuluville laitoksille tehdään määräaikaistarkastus kerran vuodessa, VL 2 joka toinen vuosi, VL 3 joka kolmas vuosi ja VL 4 laitoksille otantaperusteisesti, kuitenkin vähintään kerran 5–10 vuodessa.
 - Teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten määräaikaistarkastus tehdään toiminnan riskitason perusteella 1–3 vuoden välein (YSL 168 §).

Valvonnan tavoitteet ja tarkoitus

- Lupavaatimusten riittävyden ja muutostarpeen arviointi
- Toiminnan lyhyen ja pitkän aikavälin ympäristövaikutusten ja –riskien kokonaistarkastelu
- Laitoksen päästöjen ja prosessien seurantajärjestelmien luvanmukaisuuden tarkistaminen sekä tarvittaessa mittau tulosten yksityiskohtainen läpikäynti
- Luvassa määrätyn ympäristön tilan seurannan ja sen tulosten tarkastaminen
- Toteutettavaksi sovitettujen ympäristönsuojelutoimien tarkastaminen
- Yleinen toiminnan lain- ja luvanmukaisuuden valvonta
- Toiminnanharjoittajien tiedonsaannin ja tietämyksen parantaminen lainsäädännön vaatimuksista, ympäristön pilaantumisherkkyydestä ja toiminnan ympäristövaikutuksista

Ympäristölupien valvonta Varsinais-Suomen ELY-keskuksen YS-yksikössä

- Varsinais-Suomen ELY-keskuksen valvonnassa on 706 ympäristölupavelvollista toimintoa, joista 302 on teollisuuspäästädirektiivin mukaisia nk. direktiivilaitoksia ja 404 on kansallisesti luvanvaraisia nk. muita laitoksia (tilanne 09/2021). Lisäksi jätehuoltorekisterissä olevia kohteita noin 585 kpl
- Valvontasuunnitelma ja valvontaohjelma, jonka mukaisesti valvontaa tehdään
 - säännöllisen valvonnan tarkastuskohteet ja -tiheys määritellään ympäristöriskien arvioinnin perusteella (Valvontaluokat 1-4)
- Valvontaa ennako- ja jälkivalvontana
- Määräaikaistarkastuksia reilu 200 kpl vuodessa, vuosivaihtelua jonkun verran
- Korona-aikana pääsääntöisesti etätarkastuksina, laituskäynnit tarpeen mukaan eri ajankohtana

Ympäristölupien valvonta

- Kullekin valvottavalle laitokselle tai toiminnolle on nimetty vastuuvälvoja
 - Toimii laitosta koskevien asioiden esittelijänä, tarkastaa raportit ja selvitykset, tekee tarkastukset, käsittelee häiriö- ja yleisöilmoitukset
- Valvonta-asioiden ratkaisuvastuu on jaettu työjärjestyksen mukaisesti, mm. toimialoittain
- Suurissa laitoksissa tai laitoskokonaisuuksissa voi olla vastuuvälvojan lisäksi sektorivälvoja esimerkiksi ilmansuojelun, vesiensuojelun, kemikaaliasioiden tai jäteasioiden osalta.
- Toimiala- ja sektorikohtaisia tiimejä
- Valvontatehtäviin osallistuu vastuuvälvojen lisäksi muun muassa luonnonsuojelun, pohjavesien, vesistövaikutusten ja alueidenkäytön asiantuntijoita.

Ympäristölupien valvonta

- Ympäristöluvan valvonta
 - Lähtökohtana toimintaa koskeva lupapäätös ja siinä annetut määräykset
 - Luvanmukainen toiminta, tarkkailu, vesien johtaminen ja käsittely, poikkeukselliset tilanteet, raportointi
 - Valvonnan toteuttaminen
 - Tarkastuskäynnit laitoksella
 - Määräaikaistarkastukset
 - Tarkastukset häiriötilanteen tai ulkopuolisen ilmoituksen johdosta
 - Neuvottelut erityiskysymyksistä
 - Muu neuvonta ja ohjaus
 - Raporttien tarkastukset
 - Tarkkailusuunnitelmien, lupapäätöksessä määrättyjen muiden suunnitelmien ja selvitysten hyväksyminen
 - Havaittuihin epäkohtiin puuttuminen
 - Neuvottelut, huomautukset, kehotukset, hallintopakkomenettely

Määräaikaistarkastukset

- Sovitaan tarkastuksen ajankohdasta
- Tarkastukselle kutsutaan kunnan ympäristönsuojelun edustajia ja tarvittaessa muita asiantuntijoita/viranomaisia (AVI, Tukes, pelastusviranomainen, työsuojelu jne.)
- Asialista toimitetaan osallistujille etukäteen
- Valmistautuminen

Tarkastuskäynti – ”paperiosuus”

- Ajankohtaiset asiat
 - ELY-keskus: ajankohtaista valvonnasta ja lainsäädännöstä
 - Kaupunki/Kunta: mm. yhteydenotot, kaavoitus
 - Luvanhaltija: organisaatiomuutokset, kuvaus toiminnasta ja ympäristövaikutuksista, muutokset, päästöjen kehitys, suunnitteilla olevat muutokset
- Aiemmat tarkastukset
- Lainvoimainen ympäristölupa, sen noudattaminen ja muutostarpeet
 - Käydään lupamääräykset läpi
- Raportointi ja sen toteutuminen
 - Tarkkailusuunnitelman läpikäynti
 - Häiriöt ja poikkeukselliset tilanteet
 - Vuosi- ja osavuosisraportointi
- Kemikaalilain ja jätelain mukainen valvonta
- Muita asioita
 - Ennaltavaraautumissuunnitelma
 - Kansainväliset jätteensiirrot
 - Jätteenkuljettajien kuuluminen rekisteriin
 - Ympäristövahinkovakuutus
 - Vakuuden voimassaolo ja riittävyys

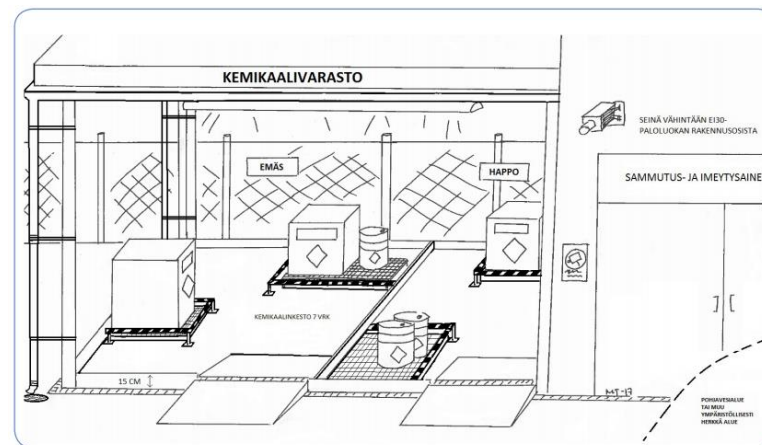

Ympäristöluvan sisältö

- Ympäristöluvut sisältävät yleensä kymmeniä lupamääräyksiä, jotka koskevat mm.
 - Päästöjä vesiin ja ilmaan, melua ja tärinää sekä maaperän ja pohjaveden pilaamisen estämistä
 - Jätehuoltoa
 - Raaka-aineiden, polttoaineiden ja kemikaalien varastointia
 - Haittojen lieventämistä
 - Häiriö- ja poikkeustilanteita
 - Toiminnan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailua
 - Vakuuksia
 - Toiminnan lopettamista

Laitoskierrros

- Tutustutaan toimintaan;
 - prosessitilat
 - kemikaalivarastot
 - jätevarastot
 - jätevedenkäsittely
 - ilmapäästöjen puhdistuskohteet
 - häiriöt ja poikkeukselliset tilanteet
 - jne.

Kuva 13. Pohjavesialueella tai muulla herkällä alueella sijaitseva astia- ja kappaletavaravasto (Piirros: Milla Torkkel)

Tarkastuksen jälkeen

- Laaditaan tarkastuskertomus
- Tarkastuksen tulos:
 - 1) Ei puutteita tai on vähäisiä poikkeamia
 - 2) Lievä rikkomus (ei todennäköisesti aiheudu haittaa tai vaaraa ihmisten terveydelle tai ympäristölle)
 - 3) Vakava rikkomus (voi aiheutua tai on jo havaittu aiheuttaneen haittaa tai vaaraa ihmisten terveydelle tai ympäristölle)
- Sovitut jatkotoimenpiteet

Yhteenveto

- Ympäristövalvontaan sisältyy sekä ennen luvanvaraisen toiminnan aloittamista tehtävää ennakkovalvontaa että jälkivalvontaa.
- Ympäristövalvonnan tavoitteena on varmistaa, että toiminnot, joista saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista, noudattavat ympäristölainsäädäntöä sekä viranomaisten myöntämiä lupia ja antamia määräyksiä.
- Valvonnalla seurataan toiminnan aiheuttamia ympäristövaikutuksia sekä toiminnassa ja toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia.
- Valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja sen tulee perustua ympäristöriskien arviointiin
- Ympäristöluvanvaraisia toimintoja valvotaan säännöllisesti määräaikaistarkastuksin.

Kiitos mielenkiinnosta

Elinor Slotte
Ylitarkastaja
Varsinais-Suomen ELY-keskus
elinor.slotte@ely-keskus.fi